

Napisala INES NOVAK

Ilustrirala NIKOLINA DINJEŠ

Forastična SLIKOOTPADNICA

Dobrodošli u

Forastičnu SLIKOOΤPADNICU

Vrijeme je za novu avanturu u koju će te povesti forastična ekipa.

Kakvi su članovi ekipe?

Papirnati, plastični, stakleni, metalni,

a jedan jedini naprsto je smećast i to je Brljko Smrduljko.

On je baš jedan bezveznjaković koji pravi najviše štete svima.

Ova forastična ekipa pokazat će ti zanimljive stvari o otpadu te kako biti odgovoran prema okolišu, svom životu i životu drugih bića na Zemlji.

I da, podsjetnik odmah na početku: otpad nije smeće.

Od otpada se može napraviti svašta, a od smeća ništa.

I ti možeš biti forastični otpadni čarobnjak

i pomoći u važnom zadatku:

„SMANJITI SMEĆE - DA NE BUDE VEĆE,

PO BOJI ODVOJITI: ZELENOJ ODUZETI,

A DRUGIMA ZBROJITI!“

Izdavač:
Grad Osijek
F. Kuhača 9, 31 000 Osijek
telefon: 031 229 284, e-mail: okolis@osijek.hr
www.osijek.hr
www.kuziskod.hr

Tekstove napisala:
Ines Novak

Ilustracija:
Nikolina Dinješ

Lektura:
Zorica Androić

Grafička priprema:
Skripta Tisak d.o.o. Osijek
J. J. Strossmayera 346a, 31 000 Osijek
www.skriptatisak.hr

Tisak:
Grafika d.o.o. Osijek
J. J. Strossmayera 295, 31 000 Osijek
www.grafika.hr

Naklada:
10.000 primjeraka

Osijek, 2020.

ISBN 978-953-48864-0-3

EUROPSKA UNIJA
Zajedno do fondova EU

Operativni program
**KONKURENTNOST
I KOHEZIJA**

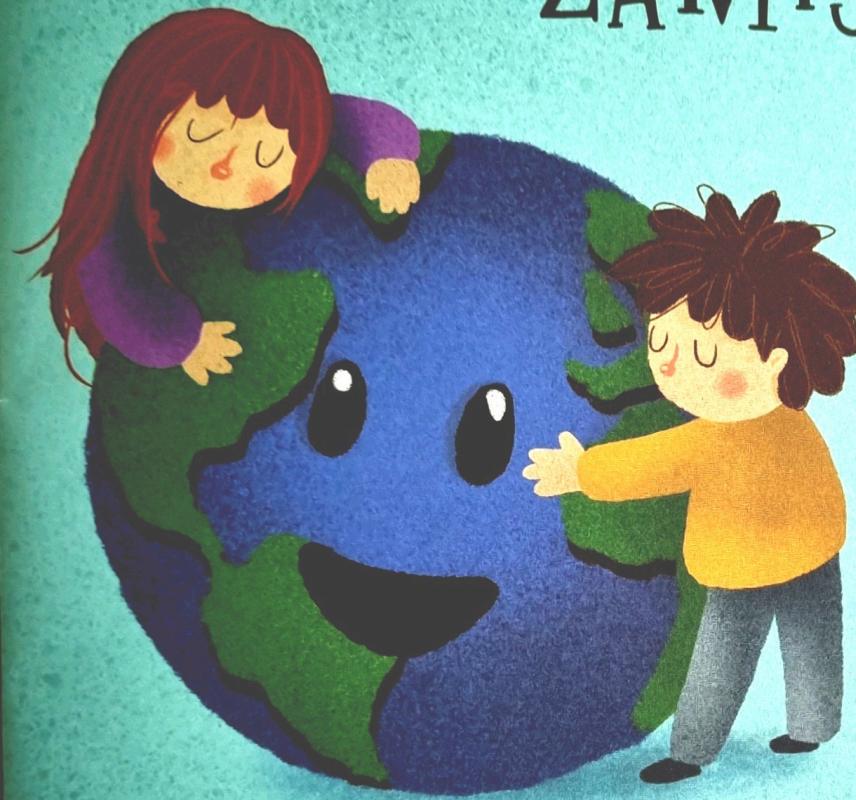

**EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI**

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Kohezijskog fonda. Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost Grada Osijeka.
Za više informacija o EU fondovima posjetite www.strukturnifondovi.hr

ZAMISLI I RAZMISLI

Zamisli sad zemaljsku kuglu... Što vidiš?

Vodu i kopno.

Vodu čine oceani, mora, rijeke, jezera,
a u njoj žive ribe i druga vodena bića.
Kopno čini suha zemljana površina koju
zovemo tlo zajedno s biljnim svijetom.

Na kopnu žive životinje i otprilike

7 i pol milijardi ljudi.

Puno? Daaa! Jako puno!

Znaš li što svakoga dana čine svi ljudi na zemaljskoj kugli?

Prave smeće.

Pitaš li se gdje završava to smeće?

Neodgovornim ponašanjem smeće i otpad završavaju u vodi i tlu gdje ispuštaju otrove koji utječu
na ljude, životinje i biljke. Naša Zemlja zakrčena je smećem. Ptice, ribe i druge životinje gutaju
smeće i zbog toga postaju bolesne i umiru. Pitka voda zbog otrova koje ispušta smeće postaje
opasna za zdravlje ljudi i životinja. Otrovi ulaze u tlo pa ono postaje opasno za proizvodnju hrane.

Razumiješ li koliko štete nastaje za život na Zemlji zbog smeća?

Razmisli...

OTPADNI POJMOVNIK

OTPAD je svaka stvar koja nam više ne treba i planiramo ju baciti.

SMEĆE nastaje miješanjem različitih vrsta otpada koji je kasnije vrlo teško ili samo djelomično moguće reciklirati, a predstavlja jako velik problem za okoliš.

GOSPODARENJE OTPADOM je pravilno postupanje s otpadom, a podrazumijeva sprječavanje, ponovnu upotrebu, uporabu, odlaganje i recikliranje otpada.

SPRJEČAVANJE NASTANKA OTPADA je svako ponašanje kojim sprječavamo ili smanjujemo količine otpada.

PONOVO UPOTREBA je postupanje sa stvarima na način da ih ponovno upotrijebimo.

OPORABA OTPADA je postupak kojim od otpada proizvodimo druge korisne materijale.

ODVAJANJE OTPADA je postupak kojim otpad odvajamo po vrstama, a predstavlja odgovorno i pravilno ponašanje prema otpadu i okolišu.

RECIKLIRANJE je skup postupaka kojima se određeni otpad izdvaja i ponovno koristi. Uključuje prikupljanje, izdvajanje, preradu i

izradu novih proizvoda od iskorištenih stvari i/ili materijala.

RECIKLAŽNO DVORIŠTE je dvorište u kojem se odvojeno prikupljaju i privremeno čuvaju manje količine posebnih vrsta otpada.

KOMPOSTIRANJE je postupak kojim se iz organskog otpada dobivaju vrijedne tvari za obnovu i poboljšanje kvalitete tla.

KOMPOST je vrijedna smjesa nastala postupkom kompostiranja, a koristi se za bolji uzgoj biljaka i poboljšanje kvalitete tla.

DEPONIJ/ODLAGALIŠTE OTPADA je mjesto na kojemu završava sav neiskorišteni otpad i na kojemu ljudi koji ondje rade primjenjuju različite postupke i strojeve kako bi smanjili njegovu količinu.

DIVLJI DEPONIJ/DIVLJE ODLAGALIŠTE OTPADA je mjesto na koje neodgovorni ljudi bacaju smeće ili otpad bez ikakve dozvole, ne razmišljajući o šteti za okoliš.

Miješani otpad

Jedna osoba svakoga dana napravi oko pola kilograma smeća.

Ja sam Brljko Smrduljko,

a ljudi me zovu miješani otpad ili jednostavno smeće. Sav sam zbrljan i smećast, a bacaju me u zelenu kantu. Kada pored mene prolaze, često čujem: „Fuuuj!“. Kada ljudi ne bi bacali sve i svašta u kantu za smeće nego pazili i odvajali otpad, ja ne bih bio toliko smećast i bio bih puno manji. Jer, ruku na srce, smrdljivci nisu baš poželjni u ekipi.

VAŽNO JE UPAMTITI

Miješani otpad čine razne vrste otpada. O tebi ovisi što ćeš baciti u zelenu kantu. Ako pravilno izdvojiš otpad, smanjit ćeš miješani otpad i tako pomoći u zaštiti okoliša i zdravlja.

ZNAŠ LI ŠTO JE MIJEŠANI OTPAD I GDJE GA ODLAŽEMO?

Miješani otpad najčešće su prljave vrećice za pakiranje hrane, prljavi papiri i folije za omatanje hrane, prljavi ubrusi i maramice, sružve, vata, vrećice za usisivače, otpad od metenja, opušci, ulošci, pelene i drugo.

Ovaj otpad odlažemo u zelenu kantu.

99 % stvari
koje kupimo završi
u smeću u roku
od 6 mjeseci.

PAPIR

Bok, djeco! Ja sam
Mirko Papirko.

Napravljen sam od
papira, ali, vjerovali ili ne,
nekada sam bio drvo.

Papir se može reciklirati
4 do 5 puta i trajati čak 100 godina.

Ako se papir pomiješa
s mokrim ostacima
kuhinjskog otpada, taj
se papir više ne može
reciklirati.

Znaš li da je i ova Forastična slikootpadnica napravljena od papira? Ako se jednog dana pokida i ne bude više za čitanje, možeš ju odložiti u plavu kantu zajedno s ostalim papirom koji će se poslije reciklirati. To znači da neće više postojati Forastična slikootpadnica, ali može jednoga dana postati neka druga slikovnica.

U PLAVU KANTU ODLAŽEMO

stari papir, novine, časopise, kataloge, mape,
papirnate omote, stare bilježnice, pokidane knjige,
slikovnica, kartonske kutije, papirnate vrećice,
role toaletnog papira, ostatke kolaža...

Jedna tona
recikliranog papira
spasi 17 stabala.

Možeš li
zamisliti život
bez drveća?

prazna kutija za jaja

voda

posuda

cjedilo

1. Pripremi posudu i nakidaj kutiju za jaja na sitne komadiće pa ih prelij vrućom vodom.

2. Kada se komadići dobro natope, prstima ih izgnječi kako bi masa postala ujednačena.

3. Dobivenu masu prebaci u cjedilo i istisni višak vode.

4. Ociijeđenu smjesu stavi u posudu pa umiješaj malo ljepila za drvo.

5. Smjesu možeš oblikovati kako želiš ili staviti u kalup, a dok je još mokra možeš napraviti rupicu za vrpcu.

6. Kada se oblikovana smjesa osuši, možeš ju obojiti i tako dobiti svoj forastični ukras.

ljepilo
za drvo

modla

konac ili špaga

Prirodi je potrebno oko
1000 godina da razradi jedan
plastični predmet.

ZNAŠ LI DA NAJVIŠE PLASTIKE KOJU NE ODVAJAMO ZAVRŠAVA U MORIMA?

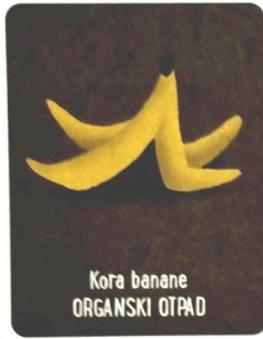
Plastika se u morima raspada do najsitnijih čestica koje ulaze
u tijela svih živilih bića i tako ugrožavaju zdravlje i život.
Najveći problem su plastične boce, vrećice i jednokratna ambalaža.

Svaki plastični predmet koji je ikada
proizveden još uvijek postoji.

Lijep pozdrav od mene,
Tetke Plastike
i moje prijateljice Čaše Maše.

Sigurno sam ti poznata iz kuhinje,
pored sudopera, a Čaša Maša najčešće
s proslava rođendana na kojima se
obično koriste jednokratne plastične čaše.
Kanta u kojoj bismo trebale završiti
nakon upotrebe, žute je boje.

Kora banane
ORGANSKI OTPAD

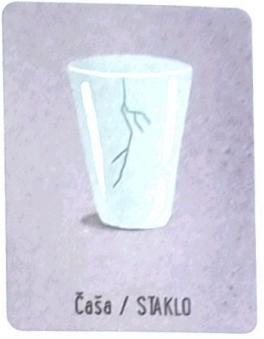
Konzerva
METALNI OTPAD

Tetrapak / PAPIR

Kuhinjska sružava
MIJEŠANI OTPAD

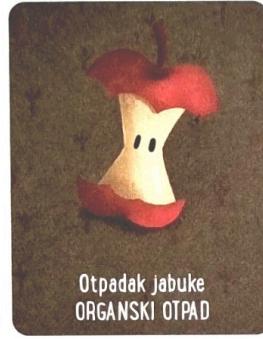
Čaša / STAKLO

Bočica (šampon)
PLASTIKA

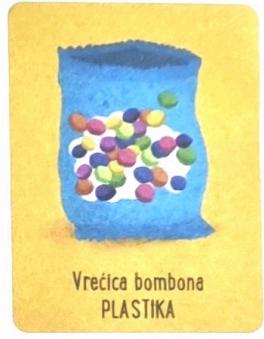
Stara bilježnica
PAPIR

Otpadak jabuke
ORGANSKI OTPAD

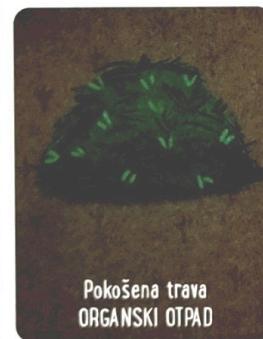
Limenka
METALNI OTPAD

Vrećica bombona
PLASTIKA

Teglica / STAKLO

Pokošena trava
ORGANSKI OTPAD

Jednokratna čaša
PLASTIKA

Tuljak za WC papir / PAPIR

Boca / STAKLO

Bočica (sredstvo za pranje sudova)
PLASTIKA

Pelena
MIJEŠANI OTPAD

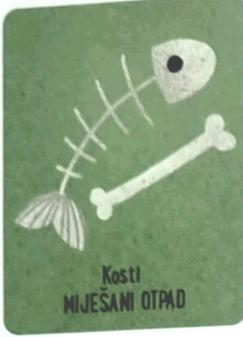
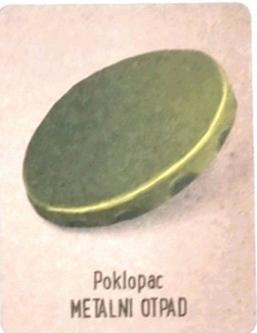
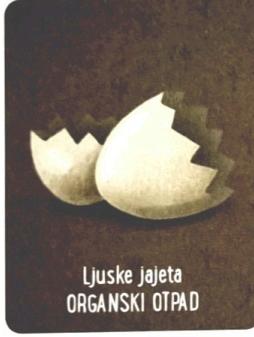
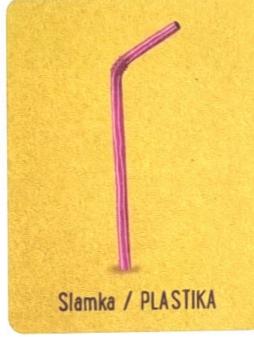
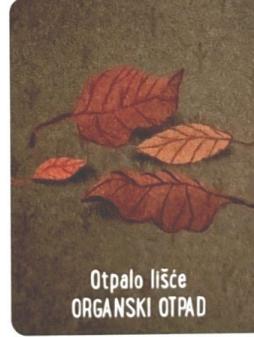
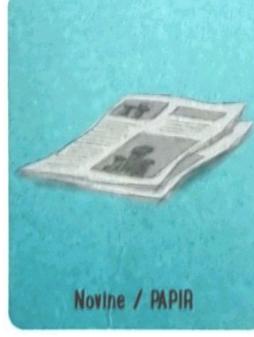
Kutija za jaja
PAPIR

Kora narandže
ORGANSKI OTPAD

Aluminijuska folija
METALNI OTPAD

 <p>Kosti MIJEŠANI OTPAD</p>	 <p>Kuverta / PAPIR</p>	 <p>Vrč / STAKLO</p>	 <p>Iskorištena vrećica čaja ORGANSKI OTPAD</p>	 <p>Poklopac METALNI OTPAD</p>
 <p>Kartonska kutija / PAPIR</p>	 <p>Ljuske jajeta ORGANSKI OTPAD</p>	 <p>Slamka / PLASTIKA</p>	 <p></p>	 <p></p>
 <p>Jednokratna božica PLASTIKA</p>	 <p>Štapići za uši MIJEŠANI OTPAD</p>	 <p>Otpalo lišće ORGANSKI OTPAD</p>	 <p></p>	 <p></p>
 <p>Čarobna kugla STAKLO</p>	 <p>Novine / PAPIR</p>	 <p>Plastična vrećica PLASTIKA</p>	 <p></p>	 <p></p>

ŠTO SVE ČINI PLASTIČNI OTPAD?

Plastične vrećice, plastične folije, boce od jestivog ulja, sredstava za čišćenje i pranje, plastična ambalaža od kozmetike i prehrabnenih prizvoda, čaše i posude od jogurta i sira, boce od napitaka, čepovi, plastični tanjuri i drugo.

Znaš li da korištenje 1000 plastičnih vrećica možeš spriječiti korištenjem samo jedne platnene vrećice?

Ako plastiku odvajaš i stavljaš u žutu kantu, pomažeš u spašavanju života na Zemlji.

ORGANSKI OTPAD

Organski otpad najmanje šteti okolišu
i najmanje onečišćuje prirodu
jer je samorazgradiv.

Dobar ti dan! Ja sam Janko Organko
i totalno sam organski tip. Nastajem
uglavnom u kuhinji kada ljudi pripremaju
jela i kuhaju, naprimjer kada guliš jabuku,
krušku, bananu, krumpir, luk ili mrkvicu.
Ali mogu nastati i u dvorištu, vrtu ili parku,
ako skupljaš trulo voće, lišće ili grančice.

ZNAŠ LI GDJE ODLAŽEMO ORGANSKI OTPAD?

Organski otpad odlažemo u smeđu kantu ili na kompostište.

ZNAŠ LI ŠTO SVE ČINI ORGANSKI OTPAD?

Organiski otpad ili biootpadi čine ostaci voća i povrća, ljuške jaja, ostaci kave i čaja, uvelo cvijeće, otpalo lišće, trulo voće, sitno granje, korov, pokošena trava...

ZNAŠ LI ŠTO JE KOMPOSTIRANJE?

Kompostiranje je postupak kojim se iz organskog otpada dobivaju vrijedne humusne tvari za obnovu i poboljšanje kvalitete tla.

Tako biljke mogu puno bolje rasti.

Forastični smoothie za biljke

1. Kore od banane, ljuške jaja i talog od kave izmiksati u blenderu.

2. Smjesu staviti u blizinu korijenja biljaka.

Tako će biološki raspad kore banane otpustiti dušik, kalij, magnezij i fosfor koje biljke obožavaju, kava će djelovati kao injekcija dušika, a ljuška jajeta osigurat će kalcij.

Čaj od kore banane za biljke

Kore banane stavi u staklenku s vodom i ostavi da stoje nekoliko dana. Tako ćeš dobiti čaj bogat mineralima koji pomaže boljem rastu biljaka.

STAKLO

Staklo se može neograničeno koristiti i reciklirati.

Zdravo svima! Moje ime je Teglica Verica.

Napravljena sam od stakla. Došla sam prije 63 godine, davne 1956. godine, iz tvornice staklenih teglica. Kupila me jedna gospođa i od tada sam ostala u njenoj obitelji, a sada me koristi njena unuka.

Trenutno čuvam domaći pekmez od šljiva, ali prije toga čuvala sam i domaću svinjsku mast, kisele krastavce, kompot od jabuka i božićne medenjake. Zgodno, zar ne?

Možeš me ponovno upotrijebiti ili odložiti u kantu za staklo.

Ako me želiš odložiti u kantu, ne zaboravi moj metalni poklopac odložiti u drugu kantu - kantu za metalni otpad.

ŠTO ODLAŽEMO U KANTU ZA STAKLENI OTPAD?

U kantu za stakleni otpad odlažemo razne staklene boce, staklenke, razbijene čaše i druge staklene predmete.

METAL

Prije odlaganja
limenke i konzerve
treba oprati.

ZNAŠ LI ŠTO SVE ČINI METALNI OTPAD?

Metalni otpad čine limenke,
konzerve, metalne kante, metalni
poklopci, zatvarači za boce,
tube, metalne kutije i drugi
metalni predmeti.

ZAMISL! Od 500 recikliranih limenki
može se izraditi bicikl.

Ćao, ekipal Ja sam Zdena Metalac.
Imam sestru i zove se Konzerva Iva.

Mi pripadamo metalnom otpadu. Mene je, dok
sam čuvao sok, u trgovini kupio jedan Luka
kada je išao na izlet s prijateljima. Poslije izleta
odložio me u sivu kantu s natpisom MET.

PAZ!

Limenke s ostacima boja,
lakova, kemikalija, zapaljivih
i eksplozivnih tekućina,
boce i limenke pod tlakom
NE ODLAŽI u kantu za
metalni otpad jer se smatraju
OPASNIM OTPADOM.

GLOMAZNI OTPAD je otpad koji je toliko krupan da ga ne možeš baciti u kantu, a čine ga stari namještaj, ormari, stolice, ležaji, fotelje, madraci i drugi krupni predmeti.

ELEKTRIČNI I ELEKTRONIČKI OTPAD

čine dotrajali električni uređaji, perilice za rublje, hladnjaci, štednjaci, usisivači, računala, telefoni, mobiteli, televizori, sušila za kosu i sve ostalo što za svoj rad koristi električnu energiju.

OPASNI OTPAD čine stare baterije, stari lijekovi, ostaci boja, lakova, stari akumulatori, boce pod tlakom, ljepila i drugo.

OSTALI OTPAD

Osim forastične ekipe, postoje još razne vrste otpada koji uglavnom odlažemo na reciklažna dvorišta. Ondje rade ljudi koji znaju sve o otpadu i kako s njim postupati.

U ostali otpad spada opasni, glomazni, građevinski otpad, električni otpad, tekstil i drugo.

GRAĐEVINSKI OTPAD nastaje prilikom građenja, nadogradnje ili rušenja kuća i raznih zgrada, a čini ga šuta, zemlja i ostali otpad s gradilišta.

TEKSTIL je otpad koji nastaje kada želimo baciti staru odjeću i druge dotrajele predmete od tekstila.

Na sredini ove Forastične slikootpadnice nalazi se

OTPADOTEKA

40 forastičnih kartica pomoću kojih možeš igrati čak 4 forastične igre!

PRIPREMA

Izreži karton s karticama na mjestima gdje je označen isprekidanim linijama. Tako ćeš dobiti ukupno 40 kartica. 34 kartice s otpadom koristimo u svim igrama. 6 kartica s kantama koristimo samo u igri "Razvrstaj me".

OTPADOPIČALICA

Postavi izmiješane kartice slikom prema dolje. Igru započinje igrač prema dogovoru. Igrač koji započinje igru izvlači jednu karticu i počinje opisivati pojам s kartice te ne smije ni u jednom trenutku izgovoriti pojам. Npr. igrač je izvukao plastičnu čašu i može krenuti s opisom: "Ja služim da se u mene toči voda ili sok, jednokratna sam...". Igrač koji prvi pogodi pojам, osvaja karticu te izvlači novu i nastavlja igru na isti način. Pobjednik je igrač koji prvi osvoji 5 kartica.

OTPADOMIMA

Postavi izmiješane kartice slikom prema dolje. Igru započinje igrač prema dogovoru. Igrač koji započinje igru izvlači jednu karticu i opisuje pojам s kartice pantomimom (pokazujući na sve moguće načine) te ne smije ni u jednom trenutku izgovoriti nijednu riječ. Igrač koji prvi pogodi pojам, osvaja karticu te izvlači novu i nastavlja igru na isti način. Pobjednik je igrač koji prvi osvoji 3 kartice.

OTPADOPITALICA

Postavi izmiješane kartice slikom prema dolje. Igru započinje igrač prema dogovoru. Igrač koji započinje igru izvlači jednu karticu, pamti ju i pazi da ju drugi ne vide. Igrač s lijeve strane prvi postavlja pitanje igraču koji ima karticu i pokušava odgjetnuti koji je otpad na kartici. Pitanja mogu biti postavljena samo tako da suigrač odgovara s „da“ ili „ne“. Npr.: „Je li taj otpad bio jestiv?“, „Je li taj predmet od stakla?“ itd. Igrač ima pravo postavljati pitanja sve dok je odgovor „DA“. Svi igrači mogu pogadati u isto vrijeme. Igrač koji pogodi koji je otpad na suigračevoj kartici, dobiva tu karticu i osvaja bod. Igrač koji je pogodio pojам s kartice, izvlači novu karticu i nastavlja igru na isti način. Tada postavlja pitanje igrač s njegove lijeve strane. Ako se dogodi da nijedan igrač ne može pogoditi pojам i svi se igrači slože da odustaju od pogadanja, igrač čija je kartica predmet pogadanja zadržava karticu i osvaja bod. Pobjednik je igrač koji prvi osvoji 3 kartice.

RAZVRSTAJ ME

Kartice s kantama posloži licem prema gore. Ostale kartice razvrstavaju se prema vrsti otpada, odnosno postavljaju se u nizu ispod odgovarajuće kante. Igra može pomoći u stjecanju znanja o vrstama otpada i njegovu pravilnom odlaganju.

TVOJA FORASTIČNA MISIJA

Svaki put kada želiš baciti nešto u kantu za smeće, pogledaj dobro što držiš u svojim forastičnim rukama i pokušaj razmisliti treba li to završiti kod Brljka Smrduljka koji živi u zelenoj kanti ili uz ostale članove ekipe.

Osvijesti svoje forastične moći i upotrijebi čaroliju:
odvoji sve što trebaš baciti i odloži to u odgovarajuće kante.
Razmisli možeš li nešto ponovno upotrijebiti, reciklirati ili vratiti
u trgovinu i zaraditi. Pokušaj manje koristiti stvari koje kasnije
postaju smeće ili otpad. Tako ćeš pomoći u smanjenju smeća
i onečišćenju okoliša te u očuvanju zdravlja ljudi i životinja.

ZAPAMTI

Čovjek je jedino biće na planetu koje stvara smeće.
Ti si jedan od sedam i pol milijardi ljudi na svijetu
i jako si važan jer svojim forastičnim postupcima
pozitivno utječeš na život na Zemlji.

OTPADOPJESMICA

Mirko sam Papirko,
kanta mi je plava,
poznat sam u gradu
gdje je rijeka Drava.

Ja sam jedan Janko,
nast'o sam od razne hrane,
zovu me Organko,
u smeđoj kanti brojim dane.

Čudna jedna ja sam Tetka,
mene možeš sresti često,
Plastika mi pravo ime,
u žutoj kanti mi je mjesto.

Draga djeco, ja sam Maša,
znaju mene mnogi ljudi,
poznata sam kao Čaša,
trebaš li me - sam prosudi.

Moje ime Verica je,
od stakla sam napravljena,
Teglica mi drugo ime,
u meni se čuva hrana.

Glavom i bradom - Metalac Zdena,
najdraža boja meni je siva,
obično čuvam tekućine razne,
a sestra je moja Konzerva Iva.

Brljko Smrduljko, djeco, ja sam
i živim u kanti zelene boje.
Bilo bi bolje da sam manji,
pa pazi kad bacaš smeće svoje!

EUROPSKA UNIJA
Zajedno do fondova EU

Operativni program
**KONKURENTNOST
I KOHEZIJA**

#KuzisKod

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Kohezijskog fonda. Sadržaj ovog materijala isključivo je odgovornost Grada Osijeka. Za više informacija o EU fondovima posjetite www.strukturnifondovi.hr.